

HILAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

VYPROVÁZENÍ _____	3
BOŽÍ OHEŇ V PREŠOVĚ _____	3
NEDĚLE O SLEPÉM; CHRÁM SV. DUCHA V CHOMUTOVĚ _____	6
KÁZÁNÍ O SVATÉM DUCHU _____	7
O HRŠÍCH _____	8
ROZHOVOR S BÝVALÝM PREZIDENTEM BESEDY PRAVOSLAVNÉ MLÁDEŽE BRATREM DEJANEM RANDJELOVIČEM A NOVOU PREZIDENTKOU SESTROU LUDMILOU PIPKOVOU _____	10
OHLÉDNUTÍ ZA VÝSTAVOU IKON V JILEMNICI _____	11
IGUMENA PARASKEVA (PROKOP), V SCHIMĚ NINA _____	12
PROMLUVA VLADYKY KRYŠTOFA PŘI BOŽSKÉ LITURGIÍ NA POUTI KE SV. JANU POUSTEVNÍKOVI _____	14
SVATÝ PROKOP SÁZAVSKÝ _____	16
PODBOŘANY _____	16
ZASEDÁNÍ POSVÁTNÉHO SYNODU _____	20

Dne 5. 6. 2005 navštívil vладыka Kryštof, prot. Vladimír Jachňuk, o. Erast Rapsun a další pravoslavní věřící nemocnici následné péče v Mostě.

Trpícím, převážně starším lidem, přinesli slova útěchy a drobné dárky. Na tvářích pacientů, kteří zde tráví dlouhé dny a týdny, se objevily známky radosti a povzbuzení. Také vedení ústavu projevilo spokojenost s touto návštěvou.

Vладыka Kryštof a pravoslavní duchovní v rozhovoru s pacienty

Péče o trpící

Foto na titulu: O. Erast mezi sestřičkami nemocnice následné péče v Mostě.

VYPROVÁZENÍ

Křesťané měli za časů apoštolských jeden velmi krásný obyčej. Vždy vyprovázeli své bratry, kteří odcházeli na delší cestu. Nejdříve jim připravili vše potřebné a potom s nimi kus cesty šli. Přáli jim dobrou cestovní pohodu a bezpečné dosažení cíle. Vyjadřovali tím své bratrství v Kristu, vzájemnou lásku a úctu.

Velmi pěkný příklad takového vyprovázení popisuje sv. apoštol Lukáš v biblické knize Skutky apoštolů. Křesťané vyprovázeli sv. Pavla a sv. Barnabáše na jejich cestě do Jeruzaléma: „Tedy oni jsouce vyprovázeli od církve, šli skrze Fenicen a Samaří, vypravujíc o obrácení pohanů, i způsobili radost velikou všechněm bratřím.“ (Sk 15, 3) Šli s nimi kus cesty, aby jim vyjádřili úctu a radovali se z jejich apoštolských úspěchů. Srdečným vyprovázením apoštolů nezdůvodňovali antiochijsí křesťané jenom význam jejich misijního díla. Našli hluboce lidský způsob, jak říci, že své učitele milují a těžko se s nimi loučí.

Svatý apoštol Pavel vyprovázení blízkých považoval přímo za křesťanskou povinnost. Píše v prvním listu Korintským o svatém Timotejovi, aby jej vyprovodili v pokoji. „Protož nechť jím žádný nepohrdá, ale vyprovodte jej v pokoji, ať přijde ke mně; nebot na něj čekám s bratřími.“ (1. Kor. 16, 11) Apoštolu Titovi pak ukládá starost o Apolla a Zénu: „Zéna, učeného v Zákoně, a Apollo s pilností vyprovod, ať v ničemž nemají nedostatku.“ (Tt 3, 13)

Také v současnosti křesťané vyprovázejí s láskou své blízké, jež odcházejí na dalekou

cestu či jen z domova za prací nebo do školy. Vzpomínám si na křížek své milované babičky, který mi dělala na čelo vždy, když jsem odcházel na delší cestu nebo před důležitým životním krokem, jakým byla např. maturitní zkouška. Je opravdovým projevem vzájemného hlubokého vztahu, když ženy doprovázejí manžele při jejich odchodu do práce na práh svých příbytků, něžně je líbají s přáním úspěšného dne a ještě jim na cestu mávají. Podobně se křesťanství rodiče laskavým objetím loučí se svými dětmi před jejich každodenní cestou do školy nebo při odchodu z domova za jiným cílem, přejí jim ve všem zdar a aby je provázel Anděl strážný. Zvláště pak jim žehnají před důležitými životními kroky, jako jsou zkoušky nebo svatba, kdy své již dospělé děti provázejí na cestě do nově zakládané rodiny.

Nestydme se za vyjádření svých citů při provázení svých nejbližších i svých blízkých bratří a sester. Srdečná vyprovázení jsou projevy hluboké křesťanské kultury. Učínme je požehnaným pravidlem v našich rodinách, církevních obcích a vůbec ve společnosti, které dnes tolik chybí láska, srdečnost a nelíčená úcta jednoho člověka k druhému.

Upřímné vyprovázení obohacuje obě strany. V nitru vyprovázejících se rozhojňují city opravdové lásky, úcty a vděčnosti. Vyprovázené pak stále posilují na jejich životních cestách všechna ta dobrá přání, rady a projevy pozornosti, které jim z plnosti milujícího srdce udílí vyprovázející.

Arcibiskup Kryštof

BOŽÍ OHEŇ V PREŠOVĚ

Po staletí připomínají dějiny Jeruzalémské církve sestoupení Blahodatného (Božího) ohně v chrámu Vzkříšení v Jeruzalémě. Děje se tak zde na Bílou sobotu při zhasnutí všech svíček a lampád. Okolo 13.00 hodiny středoevropského času vstupuje Jeho Svatost Irinej, patriarcha Jeruzalémský, do

svatyně Božího Hrobu a na jeho modlitby i modlitby celé Církve, kde se zázračným způsobem při nepochopitelných modrých záblescích zapálí svíčky, s nimiž pak patriarcha vyjde ven a rozdává světlo všem shromážděným.

Jeruzalémská církev má mimořádné postavení v Církvi Kristově; proto i stichira 8. hlasu v sobotu na večerní o ní hovoří:

„Rádujsja, Síone svjatýj, máti cerkvěj, Bóžije žilíšče;

ty bo prijál jesí pěrvyj, ostavlěňuje hrichóv, voskresěňijem.“

„Raduj se svatý Síone, matko Církvě, Boží přibytku!

Neboť Ty jsi Kristovým Vzkříšením první přijal odpuštění hříchů.“

(Velikij sborník, 2002. str. 179)

Z milosti Boží, prostřednictvím Fondu svatého Ondřeje Prvozvaného v Moskvě a s požehnáním Jeho Blaženstva vладыky Nikolaje, arcibiskupa prešovského, metropolity českých zemí a Slovenska, jsem měl možnost spolu s otcem Joakimem, igumenem monastýru svatého Gorazda v Hrubé Vrbce, jako delegát naší církve prožít duchovně bohaté sváteční paschální dny v Jeruzalémě.

Centrem paschálních svátků v Jeruzalémě je Chrám Kristova Vzkříšení, který je postaven na Golgotě, předtím častokrát nazývané „Údolím mrtvých“, neboť se tam vykonávaly popravy. Toto místo bylo kdysi za hradbami starého města. Po zbouření Jeruzaléma Římany a jeho obnově v roce 136 po K. římským císařem Hadriánem, pohané ve snaze nedovolit navštěvování a uctívání tohoto místa křesťany zde vybudovali pohanské chrámy zasvěcené Venuši a Jupiterovi (Parmenov, A.G., 2004, str. 86). Křesťané si však dobře pamatovali, kde byl Kristus ukřižován a pohřben. Tajně místo navštěvovali a podle svých možností úzkostlivě střežili jako svatou věc, neboť věděli, že ani Venuše, ani Jupiter jako božstva neexistují a nemohou poskvřnit místo, kde byla vykonána naše spása.

V roce 326, když svatá Helena, matka císaře Konstantina Velikého, navštívila Jeruzalém, určila po důkladném prozkoumání velikost chrámového prostoru. V něm se nacházelo místo ukřižování Ježíše Krista, kámen, na němž byl Kristus částečně pomazán

před uložením do hrobu, samotný hrob Ježíše Krista i místo, kde byl zázračně po třech stoletích nalezen pravý Kristův Kříž.

Chrám, jenž vidíme v současné podobě, je velmi rozsáhlý. Spravuje jej Řecký pravoslavný patriarchát v Jeruzalémě. Nachází se v něm i oltář a bohoslužebná místnost, kterou používá římskokatolická církev, jež se hlásí k pravoslavné církvi, ale není s ní v jednotě. Bohoslužebné prostory zde má i arménská církev. Dějinné události se vyvinuly tak, že klíče od chrámu, který má jeden hlavní vchod, drží muslimská bezpečnostní služba, jež jej ochraňuje.

Po příjezdu do Jeruzaléma, v pátek před obědem, se četly Carské časy (Královské hodinky). Potom se mnohatisícový průvod poutníků v čele se zástupcem jeruzalémského patriarchy, který nesl na rameni dřevěný kříž, pohnul z Pretoria – místa kde byl souzen Kristus, a prošel

úzkými uličkami starého Jeruzaléma na Golgotu, tj. do Chrámu Vzkříšení.

Při průvodu asistovala velmi početná izraelská policie. Průvod kráčel důstojně, bez problémů. Na tvářích poutníků byl vidět hluboký duchovní zážitek. Pak následovala večerní s uložením svaté Plaštěnice do Hrobu. V noci z pátku na sobotu se konala jitřní svaté Velké soboty. V brzkých ranních hodinách se do Chrámu scházeli věřící, aby si zajistili místo k stání a dočkali se Blahodatného (Božího) ohně, který přichází okolo 13.30 hodin.

Naše skupina měla vyhrazené místo. Ve velké tlačenci jsme na Oheň čekali téměř šest hodin. Tuto dobu jsme vyplnili modlitbami, především za mír v Jeruzalémě. Chrám je velký a skupin bylo v něm mnoho z různých národů; Chrám ozvučen není, každá skupina měla svůj program. V naší bylo více než 350 účastníků, zástupců pěti autokefálních církví. Protože naše církve se tohoto shromáždění účastnila poprvé, byl jsem požádán, abych přečetl modlitbu za mír v městě Jeruzalémě.

Okolo dvanácté hodiny vstoupila do chrámu asi dvacetičlenná skupina mladých

pravoslavných Arabů, která téměř hodinu a půl velmi hlasitě vyvolávala a zpívala různé sváteční texty v arabštině. Nejčastěji to bylo potvrzování pravosti pravoslavné víry. Při zpěvu používali i orientální bicí hudební nástroje. Aby hlavní zpěváky bylo dobře vidět, seděli na ramenou svých přátel.

Pro pravoslavné věřící ze střední Evropy se takové chování zdá nepochopitelné a je těžko přijatelné. Musíme si však uvědomit, že jsme na Blízkém východě a semitský bohoslužebný projev se ani ve Starém zákoně neobešel bez hudebních nástrojů. Čteme o tom v knize Žalmů i v historických knihách Starého zákona. Také na paschální jitřní ve čtvrté písní kánonu čteme, že David před Archou úmluvy hrál a tančil. Proto i zde je třeba vidět projev duchovního prožívání Semitů.

Kolem půl jedné přišel v doprovodu biskupů, dalšího duchovenstva, čestných hostů a policie do Chrámu Jeho Svatost patriarcha Irinej. Se slavnostním procesím třikrát obešel svatý Kristův Hrob. Věřící při příchodu patriarchy radostně volali „axios“, církevně-slovansky „dostojin“, tzn. „je hoděn“.

Patriarcha, ne zcela v úplném biskupském oblečení, a arménský diákon asi o třinácté hodině vstoupili do Kristova Hrobu. Diákon zůstal v „předsíni“ Hrobu, tzv. kapli Anděla. Patriarcha vstoupil do další místnosti, kde byl kámen, na němž bylo kdysi položeno Kristovo tělo. Zde se modlil za všechny, kteří nevěří v Krista a žijí v temnotě hříchu, aby i jim Bůh dal poznání Pravdy, mohli chodit ve světle Kristova evangelia a byly Syny světla.

V části Chrámu, kde se Hrob nalézá, se náhle objevili světlemodré deletrvající záblesky, při nichž člověk cítil cosi zvláštního, mimořádného, jakoby nepřírozeného, zasahujícího celé bytí člověka.

Další zvláštností bylo, že ještě před vystoupením patriarchy z Hrobu jsem pozoroval, jak se mezi věřícími šíří světlo zapálených svíček. Jakým způsobem došlo k zapálení, neumím vysvětlit. Podle některých toto světlo patriarcha nebo diákon po-

dal přes otvor, který slouží jako vzduchová ventilace u Hrobu. Podle názoru jiných se Oheň zapaluje nejen patriarchovi v Hrobě, ale i některým věřícím.

Z Hrobu potom vyšel patriarcha a diákon se zapálenými svazky svící. V každém jich bylo třiatřicet. Po Chrámu se šířila velká radost a vzrušení. Věřící si od patriarchy zapalovali svoje svíce, a aby patriarcha mohl lépe dosáhnout ke všem, vzal jej jeden z věřících na ramena a procházel s ním celý Chrám. Patriarcha rozdával světlo věřícím a ti vždy zvolali „axios“. Asi za dvě až tři minuty měl každý v Chrámu zapálený svůj svazek svící. Celý Chrám působil jako jeden velký zvláštní požár. Věřící, stojící v tlačenicích, stáli jakoby v plamenech. Potom začal každý hasit svoje svíčky, povětšinou holýma rukama. Mohu říci, že jsem měl v rukou pět svazků, tedy 165 hořících svíček, plamen dosahoval výše než je 20 cm. Tak jako ostatní jsem jej hasil holou rukou. Plamen svíček byl horký, ale nespálil jsem se. Více tepla vydával tající vosk.

Po zhasnutí svící byl Chrám plný dýmu, který se vytratil z jeho kupole otevřenými okny.

Zajímalo mě, jak to se zázrakem Blahodaného (Božího) ohně je. Ptal jsem se tedy některých, co stáli blízko Hrobu. Řekli mi asi to, že viděli bleděmodré záblesky světla, neviděli žádná barevná svítidla, a potom patriarchu vycházejícího se zapálenými svíčkami. Je třeba říci, že tato událost se světlem a svícemi se stala již před staletími a dávno před vynálezem elektřiny. Takže, kdo chce věřit, věří. Faktem však je, že každý rok se tu schází více než 20 tisíc lidí a v tuto chvíli sem mají přístup nejen pravoslavní věřící, ale i nevěřící. Dohlíží tady vždy více než 100 izraelských policistů. Nikdo však nikdy nevznášel nějaký pádný důkaz, že se jedná o podvod.

V souvislosti s Ohněm však existuje příběh z roku 1549, kdy Arméni nevypustili řeckého pravoslavného jeruzalémského patriarchu do Chrámu, a tak se modlil u sloupu před chrámovými dveřmi. Z jednoho

sloupu vyšlehl plamen a zapálil patriarchovi svíce. Arméni však říkají, že tento oheň vyšlehl ze sloupu proto, aby jej dostali i ti chudí, kteří se nemohli dostat do Chrámu. (Parmenov, A.G., 2004, str. 87)

V souvislosti se zázrakem je to, že tisíce lidí zúčastněných při sestoupení Blahodatného (Božího) ohně odcházejí z Chrámu duchovně obohaceni. Nejsou unavení z mnohahodinového čekání na Oheň. Na jejich tvářích je vidět radost, optimismus a duchovní vyrovnanost.

Tento Oheň pak věřící roznášeli do ostatních chrámů v Jeruzalémě, do svých do-

movů a ve speciálních lampách letecky do svých Církví, kde se též rozšiřuje po jednotlivých chrámech v městech i vesnicích.

I my jsme přinesli tento Blahodatný (Boží) oheň do naší Církve. Věřící k němu přistupují s vírou a s vděčností za velkou milost, kterou nám Bůh prokazuje.

prot. prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.

Použitá literatura:

Velikij sborník, Prešov, 2002

Parmenov, A.G., Gončarová, E.M., Po sviatosti zeme, Moskva, 2004

NEDĚLE O SLEPÉM; CHRÁM SV. DUCHA V CHOMUTOVĚ

Vladyka Kryštof, o. Erast se starostkou města Chomutova Ivanou Řápkovou

Milé sestry a milí bratři!

Dnešní čtení z evangelia k nám promlouvá o víře uzdraveného slepce. Byla to víra, jež mu vrátila zrak. Právě víra nás všechny uzdravuje a dává nám možnost vidět skrytý rozměr života. Je to táž víra, která nás dnes přivedla do chomutovského pravoslavného chrámu sv. Ducha a Vás, milí rozhlasoví posluchači, k vašim přijímačům. Víra je vzácný dar Boží, je třeba si jej vážit a upevňovat jej. Byla to jistě táž víra v Boží požehnání, jež vytvořila spo-

15. 6. 2005 – přenos ČRoI

lečenství dnešního města Chomutova. Letos uplynulo 400 let od jeho vykoupení se z poddanství, slavíme 400 let svobodného města Chomutova. My se dnes se stejnou vírou v Boží požehnání modlíme za všechny jeho obyvatele. Jsme rádi, že tu s námi jsou jeho představitelé: paní starostka Ing. Ivana Řápková, první místostarosta pan Ing. Jan Řehák a druhý místostarosta pan Ing. Rudolf Kozák. Přejeme jim pevně zdraví a zdar ve všech záměrech a plánech pro zvelebení města. Předně pak, aby na nich spočívalo Boží požehnání a vládli mezi obyvateli města mír, shoda a dobrá vůle. Jistě není třeba připomínat, že bez soudržnosti a spolupráce nemá žádné lidské dílo dlouhé trvání. Také není dobře, když se zapomíná na základy celé naší společnosti a kultury. Spočívají ve víře v Dobro, ve svobodě lidského rozhodování a v radosti z darů života pozemského, které Kristovo evangelium spojilo s nebem. Takže všechno, co je dobré, má věčnou hodnotu, i když může zůstat nepochopené, bez odměny, nebo dokonce může být dočasně utlačeno zlem. Stejně tak pravda bude vždy

zářit v temnotě lži a opravdovou lásku nezlomí žádná nenávisť.

S těmito ideály přišli v devátém století svatí věrozvěstové Cyril a Metoděj, rodáci z pravoslavné řecké Soluně. Cyrilometodějství tvoří součást naší národní identity, všichni se k němu hlásí, zvláště pak naše národní pravoslavná církev, která se dodnes modlí staroslověnsky a slouží stejné bohoslužby jako svatí Cyril a Metoděj, i když používá také srozumitelný český jazyk. Bezsporu jsou kořeny naší státnosti a kultury křesťanské. Bohužel velmi málo si to v naší společnosti uvědomujeme. Pletou se pojmy vypovídající o samotném Bohu. Zdá se nám, že je víra v Boha dnes velmi vzdálená od reality života. Nevidíme totiž, že Bůh je láska. Kdo v lásce přebývá, v Bohu přebývá a Bůh v něm. Vždyť láska je nejhlubším smyslem každého lidského života. Kdo má lásku, má všechno, kdo lásku nemá, nemá nic. Člověk, aby mohl žít, potřebuje být milován a potřebuje lásku dávat jako nejvyšší dar lidského bytí.

Je mnoho nepochopení samotné víry v Boha. Mýlí se věřící, kteří nevidí, že Bůh k nám přichází předně v našich nejbližších, v lidech kolem nás, v každém člověku, s nímž se setkáváme. Vypráví se pouč-

ný příběh o jednom věřícím v Boha, který, když se topil, odmítl pomoc námořníka, jenž k němu připlaval s kruhem, se slovy: „Věřím v Boha, On mi přece pomůže.“ Tento věřící se však utopil, a když se na onom světě Boha s lítostí ptal, proč jej nezachránil, Bůh mu odpověděl: „Vždyť jsem ti poslal námořníka, aby ti pomohl.“ Bůh nemá jiné ruce než ruce naše, aby nám pomohl žít důstojný život, mít radost z práce, z péče o rodinu i prospěchu společnosti a těšit se z krásy stvořené, která nás obklopuje.

Jeden veliký křesťanský myslitel si před několika sty lety poznamenal myšlenku, že všechny dobré věci už byly napsány, teď jen stačí je uskutečňovat. Proto milé sestry a milí bratři, naplňme svůj život dobrem, přátelstvím, odpuštěním a hlavně láskou. Snažme se, abychom byli lidštití, nepodporovali žádné zlé věci, věci, jež mají kořeny v našich špatných vlastnostech, jakými jsou závist, sobectví, ale i třeba ješitnost. Važme si, že můžeme žít v míru. Nezapomínejme, že jsme všichni Božími dětmi, že nás má Bůh rád a očekává od nás právě lásku, smíření a vzájemné porozumění.

Nechť Hospodin Bůh vám všem žehná.

Arcibiskup Kryštof

KÁZÁNÍ O SVATÉM DUCHU

Drazí bratři a sestry!

Jestliže hovoříme o naší pravoslavné církvi, kterou založil sám Ježíš Kristus v den Padesátnice, o církvi sedmi všeobecných sněmů, svatých Otců, jediné svaté, všeobecné a apoštolské, není možno nevzpomenout Svatého Ducha – dárce života v těle Církve a v těle Kristově.

Měl jsem možnost prožít krátký čas mezi monachy v řeckém klášteře. Prohlížel jsem si tamější knihovnu, a získal tak možnost seznámit se s literaturou o Siluanu Athoském; velmi mne zaujala.

Při jejím studiu jsem se často zamýšlel nad slovy: „Když se duše prostřednictvím

Ducha Svatého seznamuje s Hospodinem, tak se každým okamžikem naplňuje poznáváním Milosrdenství Božího.“ Z uvedených slov vyplývá otázka: „Jakým způsobem duše poznává Boha prostřednictvím Ducha Svatého?“

Apoštol Pavel píše ve svém listu Římanům: „Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním.“ (Ř 8,26)
A: „Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podléhá smrti, protože jste zhřešili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlně-

ni.“ Podobná přirovnání nacházíme v Písmu svatém často.

Co tedy znamená mít v sobě Ducha Svatého, být s ním mrtvý pro hřích a jeho prostřednictvím poznat Boha? Z uvedeného vyplývá závěr, že mimo duše a těla nosíme v sobě ještě něco.

Když se obrátíme na knihu Genesis – 2,7; „... a vdechl v chřípě jeho dchnutí života, i byl člověk v duši živou.“ Cožpak to není to, čím nás On oživuje? To jest – Duch Svátý, Duch pravdy, je v určité míře v každém člověku – tím spíše v křesťanech. Podle předurčení přesvaté Trojice je člověk vnitřně hluboko spojen s Tvůrcem. Toto spojení je vyjádřením v jeho obraze a podobě, jak o tom mluví kniha Genesis: „I řekl Bůh: Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby“. (Gn 1,26) Tím se člověk odlišuje od říše zvířat.

Právě Duch se jeví zdrojem našeho života a je též zdrojem různých lidských schopností a talentů. On vchází do člověka a dovoluje mu vykonat velká díla (Sd 13,25), prorokovat (1 Kr 10,6).

Když do nás milost Ducha Svatého vstupuje a stává se v nás vnitřní, aktivní silou, tehdy se pohyb naší duše přirozeně přibližuje k dokonalosti.

Lidské tělo však má ještě vyšší určení – být chrámem Svatého Ducha (1 K 6,19). „Či

snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha Svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha?“ Právě jeho prostřednictvím Boha poznáváme, díváme se na svět absolutně z jiného pohledu, očima lásky, milosrdenství, vnitřního naplnění.

Ve smyslu křesťanství – v souvislosti s rozdílem duše a ducha, můžeme hovořit o lidech s duchem a bez ducha, to jest lidech pudových, nebo o obdařených – to jest duchovních. Lidmi, kteří jsou duchem obdařeni se jeví ti, kteří se vyznačují naplňováním důstojného života, života plného poctivosti, víry, lásky a starostlivosti o druhé – pokory k Bohu a vůli Boží.

A jak člověk může získat tento dar, to jest být blíže svému Tvůrci, spasit svoji duši a vejít do Království Božího? – Tím, že jsme účastni v Tajemstvích Církve, jejím životě, dosahujeme theose – zbožštění, přijetí Božských energií a milosti v sobě, smiřujeme se s Bohem. V podstatě přijímáme do sebe Božské poslání.

Ó Duchu Svátý, přijdiž k nám a dej, ať Tvůj jsme živý chrám!

Drazí bratři a sestry!

Nechť náš každodenní pozemský život je tvůrcem úkolů – poslání milostí Boha nám daných!

O HŘÍŠÍCH

Archimandrita Lazar (Abašidze)

Hněvivost a popudlivost

Projevy těchto vášní mnozí ospravedlňují fyziologickými příčinami, tzv. nervozitou, následkem útrap a neštěstí, uspěchaností současného života, složitou povahou rodičů či příbuzných. I když je to částečně tak, péče však tím nemůžeme ospravedlňovat obvykle hluboce zakořeněný zvyk vylévat své podráždění, zlost či špatnou náladu na svých blízkých. Popudlivost, prchlivost a hrubost v první řadě narušují

rodinný život. Vedou k hádkám, většinou kvůli hloupostem. Způsobují vzájemnou nenávisť, zlomyslnost, přání pomstít se. Zatvrzují srdce jinak dobrých a milujících lidí. A jak rozkladně působí hněv na mladé duše! Ničí v nich Bohem danou něžnost a lásku k rodičům. Můžeme, a musíme, se hněvat jen na své vlastní hříchy a nedostatky. Nil Sinajský radí být mírný k lidem, ale bojechtivý k našemu nepříteli. Neboť přirozené užívání hněvu spočívá v nepřátelském pro-

tivení se starému hadu. A také kdo je zlý na demony, není zlý na lidi.

Dokonce i přit se je třeba bez zatvrzelosti a hněvu, protože podrážděnost se přenáší na druhého. Příčinou hněvu často bývá domýšlivost, hrdost, přání ukázat svou moc nad druhým, odhalit jeho chyby a přitom zapomínat na své hříchy. Před zpovědí je nutno si vzpomenout, nechováš-li, bratře, zlobu ke svému bližnímu a zda si se s ním ve svém srdci smířil. Jestliže jsi někomu způsobil křivdu, napravil jsi ji? Nezůstala v srdci bližního hořkost? Vzpomeň si, čím jsi se prohřešil, a kaj se z toho. Podle možnosti se ještě před zpovědí smíř, popros o odpuštění toho, koho jsi zarmoutil. Pomodli se za ty, kteří ti ublížili a přej jim ze srdce dobro.

Tam, kde lidé žijí spolu dlouho, zvláště v ztísněných podmínkách, zasévá ďábel často mezi ně nesvár a nenávisť. Začíná ustavičná podrážděnost, odsuzování, dokonce odpor a nepřátelství. Je to dílo zlé vášně; zdá se, že bližní si vede absolutně nesnesitelně, jeho jednání se zdá zvrácené, drzé a nepřístojné. Je to známé běsovské pokušení. Ďábel najde v duši člověka jednu citlivou strunu a na ni se zaměří. Pomluvou a lži popichuje k hněvu, dokud nevolní všechny struny duše tak, že ta pohotově začíná odpovídat na každou hněvivou myšlenku. A běsi, když najdou skulinku v duši, začnou do ní již po chvíli vtahovat hory nenávisťných pocitů. Lehce pak přivedou člověka když ne k posedlosti, tak k lité nenávisti k bližnímu. Proto je důležité od samotného začátku velmi pozorně pátrat po nepřejících myšlenkách, jemném podráždění, výbuších hněvu a ihned je utnout – vyzpovídat. Máme-li možnost, pak je často a jasně sdělovat knězi, který slovem či radou může pomoci zbavit nás podobných myšlenek a nenechat nemoc dále se rozvíjet. Je nanejvýš nežádoucí sdělit své podráždění tomu, na koho se začínáme hněvat. To právě ďábel chce. Je třeba vytrvat do konce a poznat pravé prameny zla. Když člověk, rozněcovaný běsem zloby, je rozhořčený

na svého bližního a jeho samého, ne ďábla a svou vášeň, viní, pak je podle slov otců Církve podoben hloupému psu, na něhož házejí kameny. On se na ně vrhá, štěká na ně, kouše do nich, ale toho, kdo hází, si nevíšmá. Tato vášeň je také nyní velmi rozšířena. K jejímu vyléčení je třeba mnoho pozornosti, úsilí, časté zpovědi, pokory před bližním, sebekázně a mnohých modliteb s poklonami za sebe i za toho, ke komu cítíme hněv. Opravdoví křesťané, kteří chtěli celou duší sloužit Bohu a hledali úplné očistění srdce, si často záměrně hledali učitele nebo bratra se složitou, nebo i popudlivou povahou, aby se v soužití s ním museli neustále smířovat, a tím se naučili pokoře a dobrodušnosti. S mnoha takovými příklady se můžeme setkat v životech svatých.

Hřích odsuzování

Za lepšího, čistšího, zbožnějšího, čestnějšího nebo rozumnějšího se považuje ten, kdo odsuzuje cizí nedostatky (ať již opravdové nebo zdánlivé). Kdo má srdce čisté, ten všechny lidi považuje za čisté. Kdo má srdce poskvřené vášněmi, ten nikoho za čistého nepokládá, ale domnívá se, že jsou mu všichni podobní. Náš soud nikdy není nezaujatý, neboť nejčastěji spočívá na náhodném dojmu nebo se děje pod vlivem osobní křivdy, podráždění, hněvu či okamžitého rozpoložení.

Pravoslavný křesťan musí bezpodmínečně protestovat proti nepravdě, nespravedlnosti a zastávat se toho, komu je ubližováno. Ale rehabilitovat pravdu je povolán pouze ten, kdo je hoden. Kdo si zasloužil právo bránit ji, kdo je způsobilý vyslechnout s pokorou pravdu o sobě a kát se z vlastních hříchů. Odsouzení zjevné nebo jen náznakem je téměř nejběžnější hřích. Velice těžko se vyznává, protože je jako jemný prach rozset po celém našem bytí, ve všem našem počínání. A tento prach je nadměru zkáznosný. Jedno slovo odsouzení, jediná výčitka v mysli, jak víme z životů svatých Otců, často úplně odňalo blahodář Boží i od horlivých asketů. Jedno malé odsouzení může

křesťana zcela zbavit odměny za usilovnou, dlouhou námahu. V jediné chvíli zanechá duši zcela oloupenou, zdeptanou a skleslou, i když se právě veselila duchovní radostí. Ve svatém Evangelium z úst samotného Pána Ježíše slyšíme výstrahy před odsuzováním bližního: „Nesudte, abyste nebyli souzeni...“, „... jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni...“, „odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme viníkům našim...“ V modlitbě Páně „Otče náš“ si sami vynášíme vážný rozsudek, jestliže, když se ji modlíme, odsuzujeme svého bližního a neodpouštíme mu jeho prohřešení.

Abychom nikoho neodsuzovali, musíme vždy odvracet oči od hříchů bližního a snažit se vidět své hříchy, považovat se za horšího, než je náš bratr. Pak tato cesta bude ta nejkratší do Království nebeského,

snadnější a radostnější. Když tak prožijeme třeba jen jeden den, pocítíme v sobě, jak jsme se přiblížili k Bohu. Jestliže neodsoudíme, pak i s mnohými hříchy můžeme dojít na soudu slitování. Ale s odsuzováním se u nás najde mnoho hříchů, za něž budeme souzeni s veškerou přísností. I když jsme vedli důstojný, ve všem přísný a způsobný život. Proto se naši otcové tak báli tohoto hříchu, proto tak hlídali každý svůj pocit, slovo, myšlenku. Snažili se nedávat najevo odsouzení třeba jen lehkou výčitkou, kývnutím hlavy, obviňujícím pohledem či povzdechem. Přijdou-li od démonů dotěrné odsuzující myšlenky, nedejme, aby se přivínily k srdci. A když již do srdce vnikly, tak se varujeme je vyslovit. Budeme-li mlčet, pak spíše vyženeme ze srdce tuto vášň. Vyslovíme je – těžce zhřešíme!

ROZHOVOR S BÝVALÝM PREZIDENTEM BESEDY PRAVOSLAVNÉ MLÁDEŽE BRATREM DEJANEM RANDJELOVIČEM A NOVOU PREZIDENTKOU SESTROU LUDMILOU PIPKOVOU

Bratře Dejane, jak, jako bývalý prezident Besedy pravoslavné mládeže, hodnotíš „své“ období života BPM?

Mohu říci, že jsem rád, že jsme zahájili novou tradici. Že v případě, kdy konáme pouť na svatá místa, byla sloužena také svatá liturgie. Budu rád, když se v této tradici bude pokračovat. Také jsem rád, že na našich poutích je vidět stále více a více lidí. Nejen na pouti ke sv. Ivanovi, ale i ke sv. Ludmile, sv. Václavovi a sv. Prokopovi.

V posledních dvou letech byly nemalé obtíže s organizací poutě ke sv. Prokopovi Sázavskému. Byli tam

uniaté a ti nám nedovolovali sloužit bohoslužby. Domluvili jsme se, že nová sestra prezidentka bude bojovat, abychom na svatých místech mohli konat bohoslužby.

Jak hodnotíš další stránky života Besedy pravoslavné mládeže?

Přichází jiná generace. V našich stanovách je, že se členem Besedy může stát osoba starší 15 let. Rádi bychom tuto věkovou hranici snížili, aby mohli být v Besedě i mladší lidé. Pochopitelně ti, se kterými jsem začínal, už dnes nepatří k mládeži.

Jak vidí tuto otázku nová prezidentka ses. Ludmila? V čem hodlá navázat a co nového můžeme očekávat?

Rádi bychom zůstali věrni již zmíněné tradici v organizování poutí. Konání liturgie při pouti již považujeme za samozřejmé a bez ní pro nás není poutí poutí. Vždy máme dost duchovních, kteří se pouti zúčastňují. Rádi bychom náš kalendář dále rozšířili např. o pout' sv. Cyrila a Metoděje na Moravě.

Poutě samozřejmě nejsou vše. Chceme také pořádat setkání – brigády na pomoc některým monastýrům nebo farnostem. Jak se říká – k dílu každá ruka dobrá. Chceme pořádat i konference a přednášky.

Jaký je kontakt našich dvou eparchií v českých zemích? Existuje nějaká vzájemná komunikace z pohledu BPM?

Bohužel významnější kontakt není. Je to zřejmě způsobeno vzdáleností, že z Moravy nikdo nejezdí. Bylo by asi dobré mít na Moravě nějakého koordinátora, jenž by činnost podchytil.

A je tu někdo takový?

Ne, momentálně není. Dříve takto působil bratr Jiří, který je dnes již duchovním a je více v Praze než na Moravě. Takže kontakt na Moravu je minimální a je to velká škoda, protože pokud vím, je tam mnoho mladých věřících, ale dnes žijí spíše sami pro sebe.

Jaká nás čeká nejbližší akce mládeže? Jaký je výhled na dobu prázdnin?

Nejbližší akcí je setkání mládeže – brigáda v Desné v Jizerských horách první týden v srpnu. Dále bude 7. srpna druhé kolo Valného shromáždění BPM, kde budeme jednat o nových stanovách. Byla bych ráda, kdyby se Beseda vrátila ke svému původnímu názvu, pod nímž byla založena, a to „Bratrstvo pravoslavné mládeže“.

Dále bude pout' na Grabarku v Polsku.

Kdy se tato pout' koná?

Koná se od 15. do 19. srpna. 15. srpna se vychází z Białystoku. Předpokládáme, že bychom vyjeli 12.–13. srpna, abychom se stihli podívat na místní chrámy. Ubytování a další základní péči zajišťuje polská strana. Mají to perfektně zorganizované, takže naši jedinou starostí je dostat se do Białystoku včas. Předpokládáme, že pojedeme vlakem z Prahy. Odkazy na jejich webové stránky jsou na webu litoměřické církevní obce.

Pokud vím, Białystok je opravdové centrum pravoslaví v Polsku. V církvi působí mnoho skvělých mladých pravoslavných. Pokud bychom chtěli naše čtenáře s tímto místem blíže seznámit, co bychom mohli o pouti na Grabarku ještě říci?

Je to pout' z Białystoku na svatou horu Grabarku, kde je monastýr. Jde se pět dní pěšky zhruba 150 kilometrů. Poutníci cestou bydlí ve vsích u místních lidí.

Děkuji Vám za rozhovor a přeji Boží požehnání

Boris

OHLÉDNUTÍ ZA VÝSTAVOU IKON V JILEMNICI

Dne 20. května 2005 byla v galerii „V Kotelně“ v Jilemnici v podhůří Krkonoš zahájena výstava prací současných českých a rakouských ikonopisců s názvem „ŘEČ IKON“, která potrvá do 30. června 2005.

Výstavu měl původně otevírat Vysokopřeosvícený vladyka Kryštof. Vzhledem k jeho zahraniční cestě se stal jeho zástup-

cem jer. Antonij Drda. Hudební doprovod vytvořil pěvecký sbor katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze pod vedením sestry Boženy Berounské.

Po slavnostním úvodu měli přítomní možnost zhlédnout vystavené ikony v galerii „V Kotelně“, jež se nachází v suterénu společenského domu. Pro pravoslavné věřící

zvyklé vídat ikony v chrámech nebo příbytcích křesťanů se otevřel neobvyklý pohled na téměř neupravený prostor kotelny. Galerie se hodí k prezentaci spíše moderního umění než k nahlédnutí na krásu ikon.

Dalším překvapením bylo zjištění, že z pěctice vystavujících je pouze jediná ikonopiska pravoslavného vyznání. U jednotlivých ikon bylo stručné vysvětlení symbolů, obrácené perspektivy, popis psaní ikony, charakteristika osoby ikonopisce a zjednodušená pravidla, jimiž se má řídit; sestaveno neznámým autorem.

Ikona je okno do nebe, v němž spatřujeme Pána Ježíše Krista, přesvatou Bohorodici, beztělesné mocnosti a postavy světců

všech dob. Je ale i cestou z nitra ikonopisce k Bohu. Cestou, na kterou zve sám Hospodin. A chce-li na ni člověk vstoupit, Hospodin jej nejprve provede očišťující vodou sv. křtu, pomaže olejem radosti, kleslého pozvedá tajinou svatě zpovědi a zve na tajemnou večeři, eucharistii. Teprve potom je ikonopisec hotov přistoupit k desce, aby postupně odkrýval vrstvu po vrstvě a spatřil nebeskou církev. Toto tajemství se odehrává již dva tisíce let.

Prosím, nedopustme, aby ikona sestoupila do nejtemnějšího místa, ale vynesme ji na světlo, k Bohu, na místo, jež jí náleží.

m. Dorka

IGUMENA PARASKEVA (PROKOP), V SCHIMĚ NINA

22. března–4. dubna

Igumena Paraskeva (Juliána Ivanovna Prokop) se narodila 30. dubna 1896 v obci Iza, v Chustské oblasti Podkarpatské Rusi. Pocházela z rolnické rodiny. Obyvatelé této vesnice odvrhli uniatství a jako první na Zakarpatí v podmínkách tvrdé odvety státní a církevní katolické moci počali znovu obnovovat pravoslavnou církevní obec.

Od útlého dětství byla Juliána vychovávána v rodině svého strýce Maxima Prokopa, jehož dům byl místem setkávání, modliteb a přechovávání duchovní literatury. Nejmilejším čtením malé Juliány, která se naučila číst a psát již v šesti letech, byly životy svatých a svatootcovská literatura. V roce 1908 absolvovala ve své rodné obci šestiletou národní školu a již ke konci r. 1911 začala tíhnout k mnišskému způsobu života. Zorganizovala dívčí modlitební spolek, jenž však byl v r. 1912 rakousko-uherskou policií zakázán.

Mladé podvižnice (asketky) však uspořádaly mezi sebou finanční sbírku a koupily dřevěný srub, který si zařídily tak, aby jim sloužil ke společnému životu a modlitbám. Místní policie jim ale tento domek rozbila

a spálila. Dívky stále neúnavně toužily po mnišském způsobu života, a tak si zakoupily kůlnu na těžce přístupném a odlehklém místě, zarostlém hustými křovinami. Kůlnu si zařídily vším potřebným a téměř rok v ní žily řídíce se přísnými pravidly mnišského způsobu života.

V noci 12. prosince 1912 byly všechny obyvatelky z kůlny násilně vyvlečeny ven uherskými četníky, ti dívky na policejní stanici krutě zbili a poté je bosé a svlečené až do rána vodili zasněženými ulicemi vesnice. K ránu jim přikázali, aby se vrátily do svých domovů. Avšak za tři dny, při kontrole kůlny, policie opět zastihla všechny dívky při modlitbě; tentokrát jim kůlnu zničili a dívky opět bosé a svlečené nahnali na několik hodin do ledové říční vody. Další shromažďování dívek toužících po mnišství bylo kategoricky zakázáno a všechny známé dívky-podvižnice byly přinuceny, aby se třikrát denně registrovaly na policejní stanici.

Na podzim r. 1914 byla Juliána Prokop se svými družkami znovu podrobena těžkému bití a byla šest týdnů vězněna v chust-

ském vězení, odkud potom byla propuštěna domů do Izy.

Nový, ještě více nelítostný útlak zakarpatských pravoslavných obyvatel nastal koncem r. 1917 a v r. 1918. V souvislosti s podezřením ze sympatií k revoluci v Rusku policie uzavřela v Ize a jejím okolí všechna místa, kde se lidé tajně scházeli k modlitbám. Nejvíce ze všech ale opět trpěly dívky-podvižnice. Kdykoliv byly přistiženy při modlitbě, byly surově zbity. Juliána byla podrobena takovým mučením, za něž by se nemusela stydět ani středověká inkvizice. Četníci hrdlořezi, kteří popuzeni jejím rezolutním odmítnutím zřící se pravoslaví, jí úplně zohavili obličej – zlomili nos a lícní kosti, zmrazčili prsty a zbili ji tak surově, že vesnický felčar u ní mohl už jen konstatovat smrt. Vyznavačka proto byla odnesena do modlitebního domu. Ráno však Juliánu její družky, když přinesly rakev a věnce k pohřbu, spatřily zkrvavenou, ale živou, jak se na kolenou modlí před ikonou přesvaté Bohorodice.

V roce 1919 v důsledku Pařížské mírové konference připadlo území Podkarpatské Rusi tehdy nově vzniklému Československu. Pravoslaví se tak ocitlo na úrovni trpěné religiozní menšiny, což však znamenalo, že po dobu následujících devatenácti let nebylo vystavováno žádnému přímému teroru.

Rok 1923 představuje důležitý mezník v historii ženského mnišství na Zakarpatí, ale také v námaze a práci Juliány Prokop pro slávu Boží. Dne 10. března 1923 přijala Juliána mnišský postřih. Nějakou dobu na to pak prožila v monastýru „Žabki“ v Rumunsku, protože na Podkarpatské Rusi ještě neexistoval žádný pravoslavný monastýr.

1. října 1925 s požehnáním přeosvěceného biskupa nišského Dositeje (v té době spadali pravoslavní věřící na Podkarpatské Rusi pod jurisdikci srbské pravoslavné církve) začala mátuška Paraskeva budovat monastýr v Lipči. Zde byla v r. 1930 uvedena do hodnosti igumeny.

V dubnu roku 1947 opustily římskokatolické jeptišky-baziliánky monastýr sv. Mikuláše v Mukačevě a na základě pří-

kazu mukačevského biskupa Nestora byl tento monastýr předán pravoslavným monaškám. Do monastýru v Mukačevě přešla i igumena Paraskeva spolu s asi polovinou sester z Lipče.

Igumena při vedení monastýru prokazovala svou hlubokou duchovní zkušenost, sama nepřetržitě plnila poslušenství na klirosu (služba na kůru) a vždy po svatém přijímání předčítala sestřím poučení z děl svatých Otců, z asketické literatury a z života ruských světců.

Mátuška igumena Paraskeva jedla vždy společně se sestrami v monastýrské jídelně, kde s nimi besedovala o disciplíně mnišského života. S radostí a láskou přijímala další sestry, jež přicházely do monastýru, a často jim pomáhala i tím, že jim darovala něco ze svého vlastního oblečení.

Poslední měsíce svého života byla velmi těžce nemocná, přesto hrdinně nesla svou bolest, přijala svatou Tajinu pomazání nemocných a často přijímala svaté Dary. V sobotu 18. března 1967, když se sebezapřením překonávala bolesti, které jí přinášela nemoc, navštívila naposledy monastýrský chrám, když ji přemlouvali, aby zůstala ve své kelii (mnišská cele), odpověděla: „Chci jít naposledy do chrámu a společně se sestrami přijímat svaté Dary.“

V kelii mátuška Paraskeva před ikonou Přesvaté Bohorodice předčítala neustále žaltář. Ke konci života hodně vyšívala pro potřeby chrámu a stále dál řídila monastýr. Avšak její zdraví ji den ode dne opouštělo. Za čas se mohla už jen posadit v posteli, velmi málo spala a počaly se u ní objevovat potíže z nedostatku kyslíku. Ráno 4. dubna 1967 igumena zesnula a na věčnost přešla při plném vědomí a v duchovní bdělosti.

Igumena Paraskeva, v schimě Nina, byla významnou obnovitelkou Pravoslavné církve v Podkarpatské Rusi. Ne nadarmo ji nazývali igumenou nejen mukačevského monastýru, ale monašek celé eparchie.

Z Kalendar na 2003 god, Moskva Blago 2002, přeložila m. Anna Podracká

PROMLUVA VLADYKY KRYŠTOFA PŘI BOŽSKÉ LITURGII NA POUTI KE SV. JANU POUSTEVNÍKOVI

11. 6. 2005

Drazí otcové, bratři a sestry,

dnešního dne jsme vykonali pout' na svatá místa, kde žil v devátém století první křesťan v zemi české, ctihodný Jan, Ivan poustevník, který tak byl pro nás pro všechny Janem Křtitelem, předchůdcem všech křesťanů. Všech, kteří Trojjediného Boha vyznávají. Zvláště pro nás pravoslavné to byl světec, jež jedině, co si přál, bylo, aby mu nechal kníže sloužit svaté bohoslužby, aby mohl přistoupit ke svaté zpovědi a aby potom mohl přijmout přečisté nebeské Dary, Tělo Kristovo a Krev Kristovu – ono „Farmakon mega“, jak říkají Řekové. Tedy největší Lék na všechny bolesti duše i těla. To bylo jedině přání svatého Ivana Českého, poustevníka – ono „Farmakon mega“.

Myslím, že my, poutníci, máme dnes velikou radost, že můžeme být v jeskyni, která byla později přebudována v jeskynní chrám, v němž se nyní modlíme. Můžeme se radovat z toho, jak místní pan farář svaté místo krásně zvelebuje. Jeskyně se stává místem, kam přicházejí poutníci, aby načerpali tu duchovní sílu, již člověk ve světě ztrácí. A kde jinde ji mohou čerpat než tam, kde žili a celý život obětovali modlitbám lidé, kteří byli věrní Bohu a kde žil na úsvitu našich dějin člověk Boží, jenž veškerý svůj čas, veškerý svůj um obětoval v modlitbách Bohu. Jeho modlitby za celý svět zůstávají zde a my se můžeme o ně opřít, protože víme, že modlitba je to základní a nejdůležitější, co máme. Sv. Jan Zlatoustý říká, že modlitba je dýchání duše. Že když se člověk nemodlí, tak jeho duše umírá, nežije. Když každý den tvoří modlitbu, jeho duše se oživuje. Proto ctihodný Ivan Český, poustevník, je příkladem pro nás, pro všechny. Je vzorem opravdové vroucí modlitby, která sjednocuje nebe se zemí a zemí s nebem – modlitby, jež nás povznáší k našemu Stvořiteli a Otci nebeskému.

Všichni, kteří se modlíme, víme, jak je někdy těžké se modlit. Často k nám přichází tzv. logismy, myšlenky, nejrůznější představy právě ve chvílích modlitby, kdy bychom měli být Bohu blízko. Dělo se to i v této jeskyni, jak přináší životopis sv. Ivana poustevníka. I on byl odváděn zlými silami od modlitby, ale zvítězil. Zvítězil skrze připomínku sv. Kříže. Proto nám radí, abychom, když máme takové stavy při modlitbě, že se nám modlitba nedaří, vzpomněli na Kristův Kříž. Abychom se poznamenali křížem ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha, protože v Kříži je síla. To je jedním z odkazů sv. Ivana poustevníka. Tento odkaz jde přes celé věky a my se k němu můžeme připojit a uvědomit si, že ti, kteří byli před námi, naši moudří duchovní otcové, bojovali podobné zápasy, jaké bojujeme my. Měli podobné stavy duše, jaké máme i my dnes, ale vydrželi. Nenechali se svést. To je pro nás připomínkou, abychom se ani my nenechali svést zlým a nežili pro zlé. Abychom se snažili žít pro dobro a rozhajňovali to dobré, co v nás je. Aby se v našich očích zrcadlilo nebe, a ne zloba či zášť.

Před lety jsme zde na pozemku našeho bratra Jana Pletánka vztyčili kříž, ke kterému dnes opět půjdeme. Když jsme tehdy tento kříž vztyčili, ještě tu samou noc jej jeden zdejší mládenec zničil, zlomil. Jak to pak dopadlo? My jsme kříž obnovili a viník byl odhalen. Mladík ale učinil pokání. Jak svědčí bratr Jan, tento člověk, který se Bohu protivil, se dnes k Bohu modlí a v Kříži našel posilu pro svou bolavou duši.

Dejž proto, důstojní otcové, bratři a sestry, Všemohoucí Bůh, aby nás všechny posiloval ve víře, v pevné naději a v nelicoměrné lásce. Abychom žili životem pokojným v radosti Ducha Svatého a aby i dnešní pout' byla pro nás velikým požehnáním.

Ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha.
Amen.

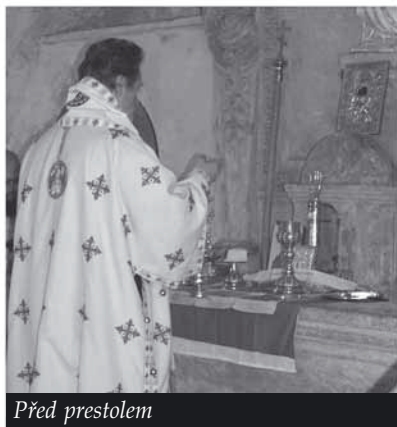
Sv. Ivan Český, poustevník

11. 6. 2005

Poutníci

Před prestolem

Průvod ke kříži

Pod svatým křížem

Svaté Příjímání

Zaplněný jeskynní chrám

PODBOŘANY

Dne 7. května 2005 se od 10.00 hodin konala v Podbořanech na místním hřbitově panychida za hrdiny z obce Novokrajev, kteří padli v době II. světové války. Tuto vykonal pravoslavný duchovní církevních obcí Podbořany a Kryry d. o. Vladislav Čejka spolu se sestrou Helenou Havránkovou.

Téhož dne se konala v obci Krásný Dvůr ekumenická bohoslužba, již pořádali rodáci a obyvatelé Kupičova. Na toto shromáždění byli pozváni pravoslavný, evangelický a římskokatolický duchovní.

D.o. Vladislav Čejka

Milí přátelé,

dovoluji si vás pozvat na týdenní přátelské setkání v Desné v Jizerských horách spojené s pomocí zdejšímu chrámu, kde se konají pravoslavné bohoslužby.

Ubytování nám bude poskytnuto na místní starokatolické faře díky laskavosti tamního kněze; spacáky s sebou. Vařit je možné společně, eventuálně je zde cca 50 m vzdálená restaurace. Vítán je dobrovolný příspěvek na energii (teplá voda apod.).

Setkání bude probíhat od 29. 7. do 5. 8. 2005, je ovšem možná i kratší účast (kdybyste měli při-

jet i jen na dva dny, tak to za to stojí). Program jsme se snažili zajistit bohatý a zajímavý, takže doufáme, že budete spokojeni.

Ranní a večerní modlitby s pravoslavným duchovním jsou samozřejmě zajištěny.

Těším se na setkání s vámi.

*Libuše Pipková
prezident BPM*

Program:

- Pá – seznámení se starokatolickou mládeží
- So – návštěva místní ekofarmy, možnost projížďky na koních
- Ne – cesta do Frýdlantu a zde svatá liturgie
- Po – dopoledne otloukání omítky chrámu odpoledne rýžování zlata
- Út – výlet po Jizerských horách spojený s koupáním (jak nám bude počasí přát) a s hledáním polodrahokamů
- St – dopoledne otloukání omítky chrámu odpoledne promítání filmu Eleazar a beseda s jeho představiteli
- Čt – výlet do Hejnice, na místě akathist k pře-svaté Bohorodici
- Pá – dopoledne otloukání omítky chrámu večer táborák
- So – odjezdy

Je zde i možnost slaňování na skalách a dalších aktivit podle zájmu účastníků.

SVATÝ PROKOP SÁZAVSKÝ

Přibližně v roce 970, kdy Boleslav I. prosil papeže Jana XIII., aby založil katedru slovanského biskupství v Praze, se úctyhodným počestným rodičům ve vesnici Chotouni, blízko Kouřimi, narodil syn, je muž buď při svatém křtu či při monašském postřžení (těžko zjistit) dali jméno Prokop. Toto jméno přišlo do Čech s řecko-slovanským obřadem přesně tak jako jména Cyril a Metoděj a znamená přibližně „úspěšný – pokročilý“.

Prameny se shodují v tom, že rodiče sv. Prokopa patřili k šlechtickému stavu. Byli to

dobří bohabojní lidé, kteří neoplývali bohatstvím, ale zároveň netrpěli nouzí.

Vychovávali své dítě od útlého věku k čestnosti a lásce k Bohu, jako počátku moudrosti. Sv. Prokop vroucně miloval své rodiče a vážil si bližních. Nedopouštěl se dětských přestupků, vyhýbal se dětským hrám. Měl zálibu v návštěvě bohoslužeb. V mladém těle se usídlil veliký a čestný duch, který se střežil rozhněvat Boha hříchem. Možná, že už zde se projevovalo poslání dítěte. Legendy vyprávějí o tom, že maminka jednou viděla syna v zahra-

dě zhotovujícího si z větví budku, v níž se zbožně modlil před ikonou Ukřižovaného Krista.

S přibýváním let svatý Prokop stále více toužil stát se knězem. Když rodiče viděli, že syn je naplněn Boží milostí, poslali jej do města Visegradu, v němž byl starý kostel sv. Klimenta, aby při učení směřoval k nebeské moudrosti – neboť tou dobou tam rozkvétala výuka slovanského jazyka. Podle legendy kdesi na Moravě u Osetiman blízko Grodica (snad Uherského Hradiště) založili slovanští sv. apoštolé monastýr a přivedli do něj monachy pravoslavného obřadu. Jeho chrám byl zasvěcen sv. Klimentovi.

Sv. Prokop se začal zabývat studiem bohoslužebných knih s velikou úctou k odkazu Cyrila a Metoděje. I když měl výrazné úspěchy ve studiu, vynikal skromností a otevřeností. Byl zářným příkladem svým vrstevníkům. Visegradští kněží chrámu sv. Klimenta viděli neobyčejné schopnosti sv. Prokopa a zároveň jeho pokoru. Jednomyslně se rozhodli vysvětit jej. Po přijetí svaté tajiny kněžství přibližně r. 994 sv. Prokop usilovně učil svěřenou pastvu pravidlům mravnosti. Přitom svatě plnil duchovní i rodinné povinnosti, neboť byl ženat a měl syna Jimrama.

Vysvěcení, jehož dosáhl sv. Prokop, jej přiblížilo ještě více k Bohu. Pastýř, jsa veden vyšším posláním, záhy poznal pomíjivost světa. Chtěl odejít do ústraní, hledal samotu, v níž by mohl sloužit lépe Bohu a svému spasení podle vzoru východních poustevníků. Je známo, že v té době jich bylo mnoho na území Čech i Moravy. Dávno před sv. Prokopem žili v těchto krajinách. Sv. Ivan, jehož historie považuje za syna chorvatského krále, sv. Vinter, jenž bývá považován za člena rodiny uherského krále Štefana, a jiní, kteří do Čech přišli z Panonie a Chorvatska, kde kvetla slovanská bohoslužba. Pověst o starém monachovi, kterým byl sv. Prokop postřížen, se tedy zdá pravděpodobnou. Jeden poustevník „pokračovatel Kosmy“, píše, že sv. Prokop, který byl vzdělán ve slovanských písmech

v minulosti přinesených a utvrzených Přeosvíceným biskupem Kirillem, byl kdysi světským knězem. Žil čestným životem, dodržoval svaté tajiny. Potom byl oblečen do mnišského oděvu a zůstal v pevné víře sám toliko se svým Bohem.

Svatý Prokop ve svém osamocení prošel různá místa, neboť je známo, že byl v přátelských vztazích se svými bratry slovanskými monachy na východě (v Uhrách a Rusku). Studoval způsob mnišského života těchto monastýrů. Bylo to nejpravděpodobněji v Uhrách, kde byli monastýry východního obřadu, jako např. na hoře Soubor u Nitry, ve Visegradu a Starém Aradu.

Po mnohaletém putování se sv. Prokop vrátil do středních Čech a zakotvil v sázavské krajině, kterou znal pravděpodobně už od mládí. Uchýlil se za vlády knížete Oldřicha (1012–1037) do této málo osídlené končiny a s velikou radostí se ubytoval v skalní jeskyni. Tato jeskyně byla okolním obyvatelům známá, ale – jak píše pozdější letopisec světceho života – stranili se jí, neboť se soudilo, že v ní žije tisíc běsů. Jestliže se tato legenda neobjevila už před svatým Prokopem, vznikla zřejmě v souvislosti

s poustevníkem pokoušeným zlou silou. Svatý Prokop úplně zvítězil nad nepřítelem lidského rodu modlitbou a bděním.

Zde, v oblíbené samotě, vzdálen světu, skryt před lidmi zasvětil se stálé službě Bohu. Nebylo však souzeno podle vůle Boží, podle dávné pověsti, aby tento muž zůstal skryt, jako světlo pod nádobou, ale měl být jiným příkladem ve víře. Jednou vyjel kníže Oldřich na lov do sázavských lesů; tu se před ním objevil překrásný jelen. Kníže jej chtěl ulovit. Divoké zvíře se uchýlilo k nohám muže oblečeného do poustevnického roucha a hledalo u něj ochranu. Kníže z jeho slov pochopil, že ten, který si vybral poustevnický způsob života, má kněžskou hodnotu. Sňal vrchní oděv, sestoupil z koně a s plnou důvěrou se vyzpovídal sv. Prokopovi ze svých hříchů a prosil o rozhřešení. Pak začal s duchovním otcem rozprávět o duchovních problémech pro spásu duše.

Od té doby, jakmile se kníže Oldřich setkal se sv. Prokopem v besedách přijímal jeho duchovní dary a velmi si jej oblíbil. Nastal nový zvrát v životě Božího člověka. Sv. Prokop uplatnil všechny dar své výmluvnosti k tomu, aby knížete přesvědčil, jak cenné pro národ je učení sv. Metoděje, aby jej přesvědčil o užitku a nutnosti slovanských církevních obřadů a o možnosti udržení slovanské liturgie v českém

Svatý Prokop

Sázavský

li v úvahu blízký místní název Černé boudy, předpokládáme, že počáteční stavba Sázavského monastýru se podobala stavbám monastýrů řeckých. Že to byl monastýr řeckého typu do svědčuje i název asketarion (arcisterium), který uvádějí letopisci.

Z toho vyplývá, že svatého Prokopa lze považovat nejen za zakladatele Sázavského monastýru, ale i za tvůrce monastýrské ústavy, kterou

knížectví. Kníže Oldřich souhlasil s názory svého duchovního rádce, pochopil nutnost vybudovat monastýr, z něhož by se prostřednictvím slovanských monachů šířilo světlo křesťanského učení; monastýr, který by sloužil jako mocná opora církvi české i moravské.

Sázavský letopisec hovoří: „Od té doby, kdy se svatému poustevníku dostalo cti být rádcem českého knížete, stala se jeho sláva známou ve všech končinách vlasti tak, že mu lidé nosili dary a žádali jej, aby za ně prosil Boha v modlitbách. Naplněný láskou k bližnímu, střežící ve všem duchovní čistotu a milosrdenstvím, jimž byl prodchnut, byl schopen kdykoli jako déšť v pravou chvíli napojit duchovní vláhou ty, kteří chtěli prosvětlit své duše poznáním Boha v pravdě. Jeho vliv velmi úspěšně působil na ty, kteří k němu chodili. Chudé dovedl štědře obdarovat. Zdálo se, že v nich potkává samého Boha. Žebráky a nemocné této oblasti světec vydržoval.“

Když se chystal k založení Sázavského monastýru, vybral pro něj svatý Prokop to místo, kde jsou nyní jeho ruiny. Bereme-

sestavil s hlubokou znalostí duchovních potřeb českoslovanského lidu. Zkušenosti z monastýrského života sbíral při svém putování východními monastýry, jak jsme se již zmínili. Kronikáři se liší v letopočtu založení. Jsou uváděny letopočty 1032 a 1033. Letopisec z období Karla IV. (1346–1378) Pulkava používá letopočtu 1032. V období vztahujícímu se k roku 1032 byl pražským biskupem Šebíř (1030–1067), bývalý duchovní při knížecím dvoře knížete Oldřicha. Historik o něm hovoří jako o dobrém, všemi oblíbeném knězi. Od chvíle, kdy obsadil arcibiskupský stolec sv. Víta a řídil nejen Čechy, ale i Moravu, podezírali Němci knížete Oldřicha z toho, že podkopává moc jejich imperátora. Kronikář neuvádí rok, ale píše: „Po smrti knížete Oldřicha trůn obsadil jeho syn Břetislav, který jako pokračovatel duchovní osvěty s velkou péčí dokončil stavbu Sázavského monastýru, kterou jeho otec zanechal nedokončenou. Neboť když uslyšel o záměru sv. Prokopa, přijal tento záměr s velikou radostí, s větší, než kdokoli očekával. Setkal se se světcem, poručil se do jeho modliteb a horoucně jej

prosil, aby se stal igumenem monastýru. Jindy v přítomnosti všech dvořanů převštědčoval podruhé svatého Prokopa, aby přijal řízení monastýru.

Svatý igumen vedl bratry k práci a plnění úkolů, byl jim sám neúnavným příkladem. Neužíval nic z monastýrského majetku, ani častých darů, ale žil výhradně z plodů vlastních rukou. Jídlo, oděv, který oblékal – to vše bylo plodem jeho vlastní práce. Díky své neobyčejné skromnosti a štědrosti měl stále možnost podělit se o výsledky své práce s chudými. V jeho monastýru platilo pravidlo: „modli se a pracuj.“

Bratrstvo sázavského monastýru udržovalo styky s monachy na Rusi. Bez těchto styků by byla těžko vysvětlitelná ta skutečnost, že Sázavský monastýr po roce 1071 obdržel z Ruska částečky moščí (ostatků) svatých mučedníků Borise a Gleba, které se připomínají jako vlastnictví Sázavského monastýru už v roce 1095.

Škola byla také nutná pro samotný monastýr: Zde byli vychováváni budoucí služebníci v oltáři. Ředitelem a učitelem této školy byl sv. Prokop. Jak již na jiném místě bylo řečeno, dokonale si už v mládí osvojil slovanský jazyk a oblíbil slovanské církevní obřady dané nám sv. Cyrilem a Metodějem. Sám se zabýval psaním svaté liturgie i jiných církevních služeb. Rovněž naučil další bratry psaní nepostradatelných bohoslužebných knih. Škola Sázavského monastýru seznamovala své chovance i s uměním: hudbou, ikonopisectvím, architekturou a sochařstvím. Také se v ní seznámili s různými řemesly: litectvím, obráběním a kovářstvím. Vliv řemesel na okolí monastýru byl právem oceněn až v pozdější době.

Příklad krásného soužití, duchovní záře sv. Prokopa a možnost vzdělání přivedla mnoho zájemců o monastýrský život. Proto si stavěli své poustevnícké kelie poblíž monastýru. Tak se Sázavský monastýr stal klíčem, pramenem živé vody, pramenem učení východní pravoslavné víry v českém národě, jemuž byla násilím vnučena katolická víra.

Kromě toho, přihlédneme-li k charakteru a horlivosti sv. Prokopa, můžeme být přesvědčeni o tom, že jeho osobní činnost nebyla ohraničena stěnami monastýru, ale šířila se po celém rodném kraji.

Nemáme o tom určitá svědectví, ale z tradice je známo, že světec kázal Boží slovo Polabským Slovanům. V době svého pobytu v těchto místech žil v lese u Čelákovic, byl přepaden loupežníky, kteří nelitostně mučili obětavého misionáře, jenž se postil a modlil za své nepřátele.

V době řízení monastýru sv. Prokopem byl tento místem přísného poustevníckého života, co můžeme doložit i skutečností, že byl monastýr postaven v naprosto pusté krajině a založen bývalým anachoritou, jenž sama sebe vychoval k přísnému způsobu života.

Jednou jeden jeromonach sloužil ranní svatou liturgii pěkně, ale trochu vysokým hlasem, aby ho věřící pochválili. Podařilo se mu to. Přítomní mezi sebou hovořili o tom, že jeho zpěv byl andělský. Když se o tom dozvěděl sv. Prokop, sezval bratrstvo a veřejně vytkl tomuto jeromonachovi marňivost: „Je nám velmi líto, milý bratře,“ řekl mu, „že pro lidskou pochvalu se zbavuješ odměny za pokorné uskutečnění služby Boží, dokonce při tom uvádíš svoji duši v nebezpečí. Znaš přece naše pravidlo: nechť nikdo z nás nehledá lidskou pochvalu. Ty jsi napodoboval svým zpěvem anděly. Proto přijmeš úderý dütek, abys pocítil veškerou hořkost lidské pochvaly a tím se vyléčil ze samolibosti, která se u tebe projevila. Cožpak může být Bohem vyslyšena modlitba, kterou používáme jako prostředek lidské pochvaly? Neboť když se obracíme s modlitbou k Bohu, jemuž není příjemný náš hlas, ale pokora v duši, musíme k Němu vznášet modlitby s pokorným srdcem, s pokornou myslí, abychom splnili následující odkaz: „Ostříhej zlé úmysly, jež jsou v tobě skryty, a proto hlídej svůj jazyk.“

Blížil se čas, kdy se zakladatel Sázavského monastýru měl rozloučit se svým pozemským životem. Starý letopisec uvádí,

že světec vnuknutím Svatého Ducha věděl o dni své smrti a těžkých zkouškách, které budou muset vytrpět jeho duchovní děti – bratrstvo Sázavského monastýru. Dva dny před smrtí pozval k sobě svého synovce Víta a bohabojného syna Jimrama a sdělil jim, co čeká bratrstvo a monastýr v budoucnosti a zároveň, co je třeba činit, aby neupadli v pokušení a nezahubili své duše. Řekl jim: „Dítky moje, přemýšlejte o stavu věcí, neboť se přiblížil čas mé smrti, za tři dny podle Tvůrcovi vůle opustím tento svět, poručím Vás Jemu. Upozorňuji vás, abyste byli opatrní, neboť po mé smrti budete vystaveni

bouři výčitek, všude vás budou pronásledovat a během šesti let budete tuláky v cizí zemi. Tento monastýr na příkaz knížete bude předán cizincům. Po smrti nynějšího dobrého knížete Břetislava nastoupí Spytihněv, který vás bude pronásledovat, po jeho smrti však nastoupí na knížecí stolec Vratislav, bohabojný a laskavý muž. Ten vás vrátí sem z míst toulání a Pán náš Ježíš Kristus vám na tomto místě zajistí bezpečí a spokojenost po všechny dny vašeho života.“

pokračování příště

ZASEDÁNÍ POSVÁTNÉHO SYNODU

Posvátný synod Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku zasedal dne 24. 6. v Prešově za předsednictví Jeho Blaženstva metropolitní Nikolaje. Hlavním tématem zasedání byla problematika Olomoucko – brněnské eparchie. Synod potvrdil, že biskup Simeon je řádným biskupem Olomoucko – brněnské eparchie, se všemi právy a povinnostmi ve smyslu kánonů a ústavy Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Proto všichni, kteří o tomto vyjadřují pochyby, mají uznat kanonické postavení vladyky Simeona v eparchii v lásce a porozumění.

Dále bylo usneseno, aby duchovní Olomoucko-brněnské eparchie ThDr. Serafím L. Halík byl předvolán na zasedání Posvátného synodu a vysvětlil svoje veřejné působení v souvislosti s ochranou nenarozených.

Posvátný synod přijal také zprávu Jeho Vysokopřeosvícenosti arcibiskupa Kryštofa týkající se rozhodnutí Metropolitní rady v českých zemích ve věci obsazení místa představitele duchovního zastupitelství (podvorja) naší církve v Moskvě. Metropolitní radě v českých zemích, již předsedá

arcibiskup Kryštof velmi záleží na dobrých vztazích s Ruskou pravoslavnou církví, neboť na území České republiky žijí desetitisíce hluboce věřících pravoslavných křesťanů z Ruské federace a ze zemí Společenství nezávislých států, o jejichž duchovní život je posláním církve pečovat. Bylo konstatováno, že před slovenskou částí církve v takovém rozsahu tento úkol nestojí. Metropolitní rada v českých zemích rozhodla, aby se představitelem našeho duchovního zastupitelství v Moskvě stal duchovní Pražské eparchie prot. Alexej Juščenko, který jako rodilý Rus může vyřešit všechny sporné otázky spojené s problematikou podvorja negativně rozjitřenou bývalým představitelem.

Z důvodů nemoci vladyka metropolita nemohl podepsat usnesení o ustanovení představitele podvorja. Zasedání bylo ukončeno předčasně protože vladyka metropolita se musel podrobit dalšímu předepsanému léčení. Další zasedání posvátného synodu se bude moci konat až po zásadním zlepšení zdravotního stavu jeho předsedy.

Vydává Pravoslavná církev v Českých zemích, P. O. Box 655, CZ-111 21 Praha 1.

Hlavní redaktor: Dr. Čestmír Kráčmar, Soukenická 10, 110 00 Praha 1. Technický redaktor: Boris Havel.

Redakce si vyhrazuje práva na případné úpravy, či krácení zaslaných příspěvků.

Uzávěrka každého čísla je 10. den předcházejícího měsíce. Vychází druhý týden v měsíci.

Litografie Lokša PrePress Rakovník, tisk Tuček tiskárna Rakovník.

Jedno číslo Kč 17,-, pro předplatitele u distribučního střediska v Praze Kč 16,-.